

Rikslønnsnemndas kjennelser 2004/3

Dato: 14.12.2004 | [Arbeids- og sosialdepartementet](#)

Tvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund

Tvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund

I Generelt

Rikslønnsnemnda har behandlet tvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004.

Nemnda har hatt følgende sammensetning:

- Sorenskriver Stein Husby, formann
- Professor Steinar Strøm
- Avdelingsdirektør Anne Britt Evensen Norum
- Direktør Gunnar Flaot, Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
- Nestleder Roar Flåthen, Landsorganisasjonen i Norge (LO)
- Leder Terje Nustad, Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS)
- Org. sekretær Siegfried Bischler, Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS)
- Advokat Viggo Bondi, Norges Rederiforbund (NR)
- Advokatfullmektig Frode Vareberg, Norges Rederiforbund (NR)

Med virkning fra 1. januar 2003 ble lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 endret slik at partene i den enkelte tvist hver kan utpeke to medlemmer av Rikslønnsnemnda. Når nemnda skal fatte beslutning er det bare ett av medlemmene fra hver av partene som har stemmerett. Partene skal bestemme hvilket av medlemmene som har stemmerett ved utpekingen av medlemmer.

OFS har utpekt Terje Nustad og Siegfred Bischler som sine representanter i nemnda. Terje Nustad skal ha stemmerett.

NR har utpekt Viggo Bondi og Frode Vareberg som sine representanter. Viggo Bondi skal ha stemmerett.

Under hovedforhandlingen har advokat Birgitte Rødsæther vært prosessfullmektig for OFS, og advokat Pål Tangen for NR.

Seniorrådgiver Eli Mette Jarbo og rådgiver Turid Brattset Oddum har fungert som sekretærer for nemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 13. desember 2004 og i nemndsmøter 13. og 14. desember.

Etter at saken har vært drøftet i nevnte møter, avsa Rikslønnsnemnda 14. desember 2004 slik

II Kjennelse

1 Saksgangen fram til behandling i Rikslønnsnemnda

Twisten er oppstått i forbindelse med tariffrevisjonen 2004. NR innledet parallelle forhandlinger med OFS, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF) og De Samarbeidende Organisasjoner (DSO) om ny tariffavtale og kom 9. juni til enighet med NOPEF og DSO. Forhandlingene med OFS ble brutt uten resultat. OFS gikk deretter til plassoppsigelse for ca. 175 av sine medlemmer omfattet av avtalen for flyttbare innretninger og plattformboring. Plassoppsigelsen kom inn til Riksmeklingsmannen 11. juni 2004. Riksmeklingsmannen nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling. Meklingen ble avsluttet 1. juli uten resultat.

OFS tok deretter 142 medlemmer ut i streik fra 2. juli ved Transoceans installasjoner Transocean Leader, Transocean Searcher og Polar Pioneer.

OFS varslet 11. juni opptrapping av streiken med 27 medlemmer på Odfjell Drillings installasjon Deep Sea Delta fra 9. juli.

OFS varslet 13. juli ytterligere opptrapping av streiken med 17 medlemmer fra 28. juli for forpleiningsmannskap ansatt i Universal Sodexho på installasjonene Transocean Leader og Transocean Searcher.

Partene møttes på ny hos Riksmeklingsmannen 30. juli uten at det var grunnlag for å gjenoppta meklingen.

NR iverksatte lockout for 269 OFS-medlemmer fra 2. september.

OFS varslet deretter opptrapping av streiken med 33 medlemmer på Transocean Artic fra 11. september og for 77 medlemmer på produksjonsskipet Petrojarl Varg fra 12. oktober.

NR varslet 25. oktober lockout for de av OFS sine medlemmer i riggnæringen som ikke allerede var i konflikt. Samtidig ble det varslet sympatilockout for arbeidstakere på 94 offshoreservicefartøyer og bøyelastere med virkning fra 8. november 2004 kl. 2400. En opptrapping av arbeidskonflikten gjennom den varslede lockouten og sympatilockouten fra 8. november ville medført tilnærmet full produksjonsstans på alle felt i løpet av 5-7 dager.

Ved lov av 3. desember 2004 nr.7 om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 ble det bestemt at arbeidstvistene skulle avgjøres av Rikslønnsnemnda. Loven har denne ordlyd:

§ 1

Tvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks.

Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

2 Partenes påstander

2.1 Oljearbeidernes Fellessammenslutning

Organisasjonens endelige påstand er justert under den muntlige hovedforhandlingen i Rikslønnsnemnda og lyder etter dette:

1. Overenskomsten mellom NR og OFS gjøres gjeldende til 31.05.06 med de endringer som følger av protokoll av 09.06.04 mellom NR og NOPEF om regulering av avtalen for flyttbare innretninger og plattformboring m.v.
2. Overenskomstens pkt. 2.1 endres til følgende (endring i kursiv):

2.1 Ansettelse

Alle ansettelser skal skje i et norskregistrert selskap ved arbeidsavtale i henhold til gjeldende AML av 2003. Ansettelsene skjer ved skriftlig kontrakt undertegnet av arbeidsgiver og arbeidstaker. Kontrakten skal være på norsk, men kan oversettes til den ansattes morsmål.

Kontrakten skal vise til gjeldende overenskomst (Hovedavtale og tariffavtale) som sammen med annet relevant regelverk skal overleveres den ansatte.

Ansettelse av vikarer skjer ved skriftlig kontrakt. Det skal fremgå hvem det vikarieres for. Ansettelsesforholdet skal også omfatte friperioder.

Fast ansatte må inngå en separat avtale for å kunne utføre lønnet arbeid hos konkurrerende bedrift eller oljeselskap. Det samme gjelder arbeid som etter gjeldende rett vil være i strid med arbeidskontrakten.

3. Overenskomsten gjøres gjeldende fra 01.06.04.

2.2 Norges Rederiforbund

Norges Rederiforbund har nedlagt følgende påstand:

1. Endringene i avtalen mellom Norges Rederiforbund og Oljearbeidernes Fellessammenslutning for arbeidstakere som arbeider på flyttbare innretninger på norsk kontinentalsokkel, skal være identiske med de endringer som fremgår av protokollen mellom Norges Rederiforbund og Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund datert 9. juni 2004 med vedlegg.
2. Det generelle tillegg, gjøres gjeldende fra tidspunktet for gjenopptakelse av arbeidet.
3. Det generelle tillegg gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer herunder endringene i lønnsgruppeplassering, m.v. for arbeid utført i tiden før kjennelsen foreligger.

3 Partenes anførsler

Anførslene bygger på partenes egne fremstillinger.

3.1 Oljearbeidernes Fellessammenslutning

3.1.1 Innledning

Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) på den ene side og Norges Rederiforbund (NR) på den annen side hadde utløp på overenskomst av 2002 mellom partene den 31. mai 2004.

Forhandlingene foregikk mellom partene 7. til 9. juni 2004 da partene hadde avtalt utsatte forhandlinger som følge av tarifforhandlingene mellom arbeidstakerorganisasjonene og Oljeindustriens Landsforening, OLF. Partene kom ikke fram til enighet om ny tariffavtale og forhandlingene endte med brudd 9. juni.

Det ble derfor varslet plassoppsigelse fra OFS den 10. juni for 175 ansatte i medlemsbedriften Transocean, hvorpå Riksmeklingsmannen innkalte til mekling. Meklingen ble avsluttet 1. juli uten resultat. Deretter inntrådte følgende:

Vis tabellen i full bredde

Når	Hvem	Hva	Medlemsbedrift/Installasjon	Omfang
2. juli	OFS	Streik	Transocean Leader Transocean Searcher Polar Pioneer	142
25. juni	OFS	Streikevarsel	Odfjell Drilling: Deep Sea Delta	27
9. juli	OFS	Streik	Deep Sea Delta	27
13. juli	OFS	Streikevarsel	<u>Universal Sodexho:</u> Transocean Leader og Transocean Seacher	17
28. juli	OFS	Streik	Universal Sodexho	17
		<i>Oppsummering</i>	<i>Totalt OFS medl. omfattet av streiken</i>	<i>186</i>
			<i>Totalt bor innretninger rammet</i>	<i>4</i>
			<i>Produksjonsinnretninger</i>	<i>0</i>
19. august	NR	Lockoutvarsel	<u>Odfjell Drilling:</u> Albuskjell/Rig 2000 <u>Smedvig Offshore:</u> West Epsilon <u>Smedvig Prodrill:</u> Vallhall inj, Statfjord A, B, og C <u>Dolphin AS:</u> Bideford Dolphin <u>PGS Produksjon:</u> Petrojarl I <u>Maersk Contractors</u> og <u>Norsk</u>	269

Offshore Catering: Maersk Giant

Universal Sodexho: West

Epsilon

2. sept	NR	Lockout	Ovennevnte	269
		<i>Oppsummering</i>	<i>Ansatte OFS medl, omfattet av lockout</i>	<i>269 10</i>
			<i>Innretninger rammet av lockout</i>	<i>1</i>
			<i>Hvorav produksjonsinnretninger med stans i produksjon</i>	
9. sept	OFS/NR	Møte	Arbeids-og sosialminister Høybråten	
11. sept	OFS	<i>Ikke iverksatt</i>	<i>Streik Transocean Artic (33 medl.)</i>	
17. sept	OFS	Streikevarsel	PGS Produksjon: Petrojarl Varg	77
12 el 8.okt?	OFS	Streik	Petrojarl Varg	77
		<i>Oppsummering</i>	<i>Totalt OFS med.l i arbeidskamp</i>	<i>492</i>
			<i>Totalt innretninger omfattet av arbeidskamp</i>	<i>15 5</i>
			<i>Boreinnretninger med borestans</i>	<i>2</i>
			<i>Produksjonsinnretninger med stans i produksjon</i>	

25. okt	NR	Lockoutvarsel Sympatilockoutvarsel	Resterende OFS medlemmer på området Alle ansatte på bøyelastere og servicefartøyer. Antall fartøyer	378 94

		<i>Oppsummering</i>	<i>Lockout</i>	
			<i>Antall OFS medlemmer</i>	
			<i>Antall innretninger</i>	<i>ca. 378</i>
			<i>Antall servicefartøy/bøyelastere</i>	<i>17</i>
			<i>OFS ansatte på servicefartøy/bøyel</i>	<i>1</i>
			<i>Sympatilockout</i>	<i>3</i>
				<i>13 000</i>
			<i>Totalt omfattet av symp.lockout(hele norsk sokkel)</i>	<i>94</i>
				<i>ca. 60</i>
			<i>Servicefartøyer/bøyelaster</i>	<i>innretn. eller 50</i>
			<i>Produksjonsinnretninger omfattet av sympatilockouten med full stans i produksjonen</i>	<i>felt</i>

25. okt	OFS/NR	Møte	Høybråten: Forslag om tvungen lønnsnemnd

På innretningen Transocean Artic ble den varslede streiken ikke iverksatt.

Regjeringen v/ arbeids- og sosialminister Dagfinn Høybråten informerte partene 25. oktober om at den hadde besluttet å fremme forslag om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Lagtinget vedtok dette 26. november (Ot.prp. nr. 10) og loven ble sanksjonert 3. desember 2004.

3.1.2 Streikeretten

Regjeringens forbud mot arbeidsstans og henvisning av tvisten til tvungen lønnsnemnd er begrunnet med at NRs lockout ville ført til all stans i olje- og gassproduksjon på norsk sokkel.

I tillegg til uheldige økonomiske konsekvenser for Norge i form av negativ innvirkning på handelsbalansen og utsatte statsinntekter vil konflikten også kunne skape turbulens i det europeiske gassmarkedet. Regjeringen mener lockouten vil føre til stans i leveransekontrakter og dermed ha konsekvenser for Norges renommé som pålitelig olje- og gassleverandør. Det er således denne type samfunnsmessige konsekvenser som trekkes frem for å rettferdiggjøre bruken av tvungen lønnsnemnd.

OFS anfører at den provisoriske anordning er i strid med streikeretten i det den forbyr arbeidskamp. Det vises til tidligere klagesaker for FNs arbeidslivorganisasjon ILO, der ILO hele 7 ganger har påpekt at Norge bryter konvensjoner staten har tiltrådt ved å stanse streik med tvungen lønnsnemnd.

Arbeids- og sosialdepartementet mener at bruken av tvungen lønnsnemnd er innefor rammen av de konvensjoner Norge har vedtatt. Departementet mener også at om vedtaket skulle være i strid med konvensjoner Norge har tiltrådt, er det likevel nødvendig å gripe inn i tvisten på denne måten.

Organisasjonsfriheten og streikeretten er vernet av ILO-konvensjonene 87, 98 og 154. Det stilles i disse bestemmelsene meget strenge krav for inngrep i streikeretten.

Også Sosialpakten har bestemmelser om streikerett. Det følger imidlertid av art. 6 at streikeretten kan begrenses ved lov hvis det er nødvendig i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Streikeretten er også vernet i EMK art. 11, og bruk av tvungen lønnsnemnd kan være i strid med art. 11, noe Høyesterett betvilte i Rt-1997-580. EMK uttalte i sin avisningsavgjørelse av 27.06.02 at bruk av tvungen lønnsnemnd kunne være i strid med streikeretten i art. 11. Domstolen kom imidlertid til at den konkrete streiken i 1994 og bruken av tvungen lønnsnemnd var i overensstemmelse med art. 11.

Selv om det er Regjeringen som setter Norge i forlegenhet internasjonalt ved å fremme forslag om tvungen lønnsnemnd for løsning av arbeidskampen, er den

direkte årsak til dette i inneværende tvist Norges Rederiforbund. Det er NR som i dag setter Norge i forlegenhet.

OFS' handlemåte i arbeidskampen mellom OFS og NR ved årets tariffoppgjør skapte ingen problemer for staten Norge hensett til de argumentene departementet bruker for å fatte vedtak om lønnsnemndsbehandling. Konsekvensene for nasjonen oppstod først da NR ikke maktet å stå imot streiken lengre – og bestilte lønnsnemnd ved sitt sympatilockoutvarsel – i stedet for å måtte gå i dialog og innfri ett eller flere av OFS' krav – det hadde øvrige arbeidsgiverorganisasjoner måttet gjøre. Arbeidskampen førte til produksjonsstans på 2 produksjonsinretninger inntil NR gikk til det vidtgående skritt å gå til sympatilockout.

3.1.3 Rikslønnsnemndas kompetanse og formålet med nemndsavgjørelsen.

Tvisten for Rikslønnsnemnda behandles etter reglene i lov av 19. desember 1952.

Rikslønnsnemndas mandat er etter OFS' syn gitt på et ulovlig og ugyldig grunnlag. Det er 12. gang lønnsnemnd er nyttet mot OFS. Sist i sommer da revisjonen av OFS' tariffavtale for ansatte på faste installasjoner sommeren 2004 endte med tvungen lønnsnemnd. Da OFS erfaringsmessig ikke når igjennom med sine krav i nemnda har organisasjonen spurt seg hvorfor en er med i dette spillet hvor resultatet er gitt på forhånd. Et slikt spørsmål burde også Rikslønnsnemndas medlemmer stille seg.

OFS møter nå på nytt i nemnda med et ørlite håp om at en tross alt kan få forståelse, også av Rikslønnsnemnda, for at enkelte tariffkrav er svært viktige selv om NOPEF er av en annen formening og prioriterer annerledes. Store deler av norsk fagbevegelse for øvrig stiller seg bak og støtter OFS' krav ved den avblåste streiken, også innenfor LO.

Rikslønnsnemndas kompetanse er angitt i loven og i den provisoriske anordning. Nemnda er gitt myndighet til å fastsette ny tariffavtale/overenskomst mellom partene. Rikslønnsnemnda må, når regjeringen først har sendt en konflikt til avgjørelse av tredjepart og OFS er tvunget til å forholde seg til dette, være sitt ansvar bevisst og fatte en beslutning på fritt grunnlag. Nemnda må ikke la seg fange av systemet ift. det resultat alle, og ikke minst NR, forventer skal komme ut av nemndsbehandlingen. Nemnda skal foreta en realitetsavgjørelse.

OFS hadde gående en langvarig streik. Etter hvert nådde NR smertegrensen og man måtte få en slutt på konflikten. Slik systemet normalt er ved arbeidskamp i demokratiske land er konsekvensen av en slik erkjennelse at man må innfri et eller flere av arbeidstakersidens krav. Dette ville ikke NR. I stedet bestilte de en lønnsnemnd ved å sende sympatilockoutvarsel som omfattet 13.000 ansatte på sokkelen. I motsatt tilfelle kunne streiken putret og gått i flere måneder uten at regjeringen hadde brutt inn med tvungen lønnsnemnd. Det er tilstrekkelig å kaste et blick på tabellen som viser arbeidskampens omfang for å kunne slå fast dette.

NR benyttet seg av et virkemiddel som man visste ville føre til lønnsnemnd. Det er nettopp denne vissheten som gjør at bransjen risikofritt kan ty til et så vidtgående kampmiddel. Forhandlingene mellom partene blir dermed ikke reelle for arbeidsgiverne fordi OFS ikke har frihet til å nytte arbeidskamp mot oljeindustrien for å nå fram til ny avtale.

I Rikslønnsnemnda kjennelse av 17.08.04 for revisjon av tariffavtale mellom OLF og OFS fremgår den manglende mulighet OFS har for å vinne frem i Rikslønnsnemnd med sine krav ut over det andre arbeidstakerorganisasjoner har fått. OFS og Lederne fikk fastsatt identisk tariffavtale som den NOPEF hadde signert.

Rikslønnsnemndas begrunnelse for ikke å fastsette tariffavtale for OFS og Lederne som avviker fra NOPEFs er i korthet slik:

- En arbeidsgiver kan vanskelig leve med ulike lønssystemer og tariffavtaler i relasjon til de ulike fagforeninger.
- Det er grenser for hvor meget som kan oppnås ved en tariffrevisjon.
- Man må se hen til de øvrige forbundsvis oppgjør våren 2004, og følge opp frontfagene.
- Det er ikke urimelig overfor de to øvrige fagforeninger at det legges til grunn den samme avtale som den største organisasjonen har akseptert.

Etter OFS' mening er ikke ovennevnte begrunnelse tilstrekkelig til at ikke OFS kan ha avvikende tariffavtale fra NOPEF.

Ulike bransjer kan ha ulike behov for endringer i respektive tariffavtaler. Man kan også ha ulike muligheter til å foreta endringer. Man kan da ikke slavisk følge frontfagenes rammer og behov.

Det er ingen automatisk begrensning tariffrettslig for to ulike tariffavtaler på samme området. Dette er heller ikke hevdet av Rikslønnsnemnda i ovennevnte tvist mellom YS/OFS /Lederne og NHO/OLF.

Det finnes ingen regel som sier at den største fagforeningens tariffavtale skal legges til grunn for mindre fagforeninger, verken i samme bedrift eller på samme avtaleområde som sådan. Tvert imot gir en vanlig forståelse av ufravikelighetsprinsippet et annet resultat. Såfremt ikke tariffavtalen selv stenger for dette vil man kunne inngå avvikende avtaler.

Der er heller ikke andre lover, ei heller den provisoriske anordning, som legger begrensninger i Rikslønnsnemndas mandat.

Det er da urimelig at man må akseptere den samme tariffavtale som NOPEF har akseptert, ikke minst når dette følger av manglende mulighet til å benytte kampmidler i avtalerevisjonen.

3.1.4 Andre tariffavtaler på området

Mellom NR og NOPEF er det inngått ny overenskomst som omfatter det samme området og det samme personell som OFS organiserer. NR og NOPEF har blitt enige om ny avtale.

Tariffavtalene inngått mellom NR og henholdsvis NOPEF og OFS stenger ikke for at man kan inngå avvikende avtaler. På dette tariffområdet har også tariffavtalene tradisjonelt vært ulike for samme arbeidstakergruppe i samme bedrift, selv om de i dag er like.

Det er urimelig hvis OFS må akseptere samme tariffavtale som NOPEF fordi NR bestilte lønnsnemnd da organisasjonen ikke lengre klarte å stå imot den langvarige streiken. Hvor er forhandlingsretten? Hadde ikke Rederiforbundet fått sin lyse idé med sympatilockout hadde sannsynligvis NR måttet gi OFS medhold i et eller flere av kravene.

For øvrig har NOPEF intet å gjøre med denne konflikten og har heller ikke tatt noe forbehold om hva andre organisasjoner vil forhandle frem. Faktisk har NOPEF støttet NR i konflikten til stor overraskelse for både OFS og resten av fagbevegelsen. I kontakt med trygdekontoret ifm. spørsmål om rett til permitteringslønn for sine

medlemmer, har NOPEF gitt klar beskjed om at organisasjonen ikke har interesse i pågående konflikt og at de heller ikke vil ta del i det et resultat måtte gi.

NOPEF er således enige med OFS i at det er fullt mulig for NR å inngå avvikende tariffavtale med OFS selv om NOPEF har signert.

3.1.5 OFS' krav ved tariffoppgjøret 2004

OFS vil fremme ett krav overfor Rikslønnsnemnda. Ut over dette vil en også nedlegge påstand om de samme endringer som NOPEF har akseptert.

NR fremmet ved forhandlingenes start krav om bortfall eller reduksjon i bestemmelser om erstatning for tap av helseattest, pensjon og kurskompensasjon.

OFS stilte en rekke krav ved forhandlingenes start hvor flesteparten omhandlet jobbtrygghet.

OFS' krav ved forhandlingenes start, både økonomiske og ikke økonomiske, ble blankt avvist fra arbeidsgiversiden. OFS frafalt en rekke av kravene både før og under meklingen, i håp om at en kunne komme til enighet.

Partene møttes på nytt 16. september 2004. OFS' krav var ytterligere redusert og under møtet ble resterende 6 punkter redusert til 3.

Partene ble heller ikke nå enige og arbeidskampen fortsatte pga. manglende gjennomslag for følgende:

1. Tariffavtalens virkeområde.
2. Ansettelse i norsk selskap.
3. Utvidet gjeninntakelsesrett ved driftsinnskrenkninger.

Kravet for Rikslønnsnemnda begrenser seg til punktet om ansettelse i norsk selskap.

3.1.6 Anførsler

OFS krever at den enkelte arbeidstaker skal ansettes i norsk selskap for at en skal kunne sikre at tariffavtalen og arbeidsmiljøloven blir overholdt.

Det foreligger lovpålagt krav om at de selskaper som driver virksomhet på norsk kontinentalsokkel skal være registrert i Norge. Tidligere var det også en selvfølge at arbeidstakerne var ansatt i disse selskapene. Etter hvert ble de ansatte overført til managementselskaper – men fremdeles var også disse selskapene norske.

NRs medlemmer er nå i ferd med å skifte ut norske arbeidsplasser med utenlandske. Til tross for at tariffavtalen gjelder alle på sokkelen blir denne undergravet ved bruk av utenlandsk arbeidskraft. Ansettelsene skjer i utenlandske selskaper i Singapore, Barbados og andre stater hvorav svært mange har veldig lav arbeidsgiveravgift. Fagforeningene får problemer med innsyn i selskapet og problemer med alle former for dialog iht. Hovedavtalens bestemmelser. De ansatte har også signert ansettelseskontrakter med managementselskap på andre siden av jordkloden som er i strid med tariffavtalen.

I tillegg til at tariffavtalen ikke følges hva angår en rekke av bestemmelsene har ikke disse ansatte det samme vern etter arbeidsmiljøloven. Oppfølging av den enkelte ansatte er vanskelig fordi den ansatte - om han er kritisk eller hevder sine rettigheter - blir flyttet vekk fra arbeidsplassen eller blir sagt opp. Dårlig stillingsvern gjør det vanskelig for fagforeningene å forsøke å forbedre arbeidstakernes forhold.

Ansettelsesavtalene har en fleksibel flytteordning ift. arbeidssted og dette gjør at arbeidsgiver kan, i forkant av en evt. oppsigelse, sørge for å flytte den ansatte til en innretning utenfor norsk sokkel for eliminere anvendelse av arbeidsmiljøloven. Med ansettelse i selskap rundt omkring i verden vil den ansatte som ønsker å reise søksmål mot arbeidsgiver dessuten få problemer knyttet til hvilket lands lov som skal benyttes og hvor søksmål skal reises (lovvalg og vernetingsregler).

De ansatte får ikke ytelser fra folketrygden da det er søkt unntak for innbetaling av folketrygdavgift. I tillegg er ikke de ansatte omfattet av samme pensjonsordninger som sine norske kolleger fordi pensjonsordningene i tariffavtalen er knyttet til medlemskapet i folketrygden.

Utflaggingen av utenlandske arbeidstakere til selskaper i Singapore, Barbados og lignende stater har foregått på britisk sokkel over flere år, uten at fagforeningene har klart å hindre dette. Med svært løse ansettelsesforhold for den enkelte har man ikke klart å demme opp for dette da arbeidstakere som "sier fra" ikke får arbeid lengre.

De norske selskapers britiske avdelinger har nå stort sett flagget ut hele mannskapene sine.

Kravet om ansettelse i norsk selskap har som formål å hindre utflaggingen av eksisterende norske arbeidsplasser ved at den enkelte ansatte som allerede er ansatt i norsk selskap skal forbli der. Ved at utenlandske arbeidstakere også ansettes i norske selskap vil disse arbeidstakerne ikke være billigere arbeidskraft enn de norske – og dermed være mindre interessante når de ikke kan konkurrere på pris. Alle ansatte om bord i en innretning vil også få like lønns- og arbeidsforhold - uansett nasjonalitet.

Da det norske oljeeventyret startet var politikerne opptatt av at oljerikdommen skulle komme hele Norge til gode ikke minst distriktene. I distriktene er nedgangen i arbeidsplasser økende, og store deler av befolkningen som tidligere har arbeidet på hjørnesteins industriarbeidsplasser har hatt sitt arbeid på sokkelen de siste 20 år. Når offshore arbeidsplassene forsvinner er der ingen arbeidsplass for denne del av befolkningen. Vi vet at der er en rekke tidligere ansatte som har arbeidet i NRs medlemsbedrifter som i dag belaster trygde- og sosialbudsjetter mens briter med Singaporekontrakter i dag arbeider i stedet for dem på norsk sokkel.

Norges Rederiforbund har konsekvent avslått OFS' krav om ansettelse i norsk selskap som umulig å innfri. Likevel ble kravet innfridd av en av NRs medlemsbedrifter Maersk, under streiken, som inngikk avtale om dette med NOPEF sentralt.

De aller fleste offshoreansatte i Maersk Contractors Norge AS er medlemmer i NOPEF. I Maersk har det vært etablert et selskap pr. innretning hvor de utenlandske arbeidstakerne har vært ansatt i det enkelte utenlandske selskap. Nordmennene om bord i disse innretningene har vært ansatt i det norske selskapet. NOPEFklubben har arbeidet over lengre tid for å få *alle* ombord ansatt i det norske selskapet under boreoppdrag på norsk sokkel.

Midt under OFS' streik, hvor krav om ansettelse i norsk selskap ble profilert som et av OFS' viktigste krav og dertil umulig for NR å innfri, inngikk NOPEF avtale med Maersk om at også utenlandsk mannskap skal være ansatt i norsk selskap under boring på norsk sokkel.

Maersk har således inngått en tariffavtale med et av NRs medlemmer som innfrir OFS' krav.

3.1.7 Virkningstidspunkt

OFS krever at overenskomsten gjøres gjeldende fra 1. juni 2004. Dette gjelder både de generelle tillegg og de variable tillegg. En kan ikke se at Rikslønnsnemnda har saklig grunn for å "straffe" arbeidstakerne ved å utsette virketidspunktet for overenskomsten. Særlig gjør dette seg gjeldende hvor det er arbeidsgivernes lockout som er grunnlaget for streikeforbudet og henvisningen av tvisten til Rikslønnsnemnda. Praksisen er kritikkverdig fordi arbeidsgiverne gis ytterligere motiv til ikke å inngå i reelle forhandlinger med OFS.

Avtalens utløpsdato/revisjonsdato er på forhånd avtalt mellom partene. Revisjonsdato er 1. juni 2004. Det er på ingen måte OFS som alene har hatt herredømme over den manglende enighet mellom partene som førte til at en ikke kom i mål innen fristen. Dersom partenes forhandlings- og kamprett hadde vært reell ville også virketidspunktet vært gjenstand for løsning partene imellom, og ikke vært kun i den ene parts favør.

Det er i dag heller ingen grunn til å vise til tidligere praksis når det gjelder etterberegning av variable tillegg. Dagens teknologi med databaserte lønssystemer gjør det til en enkel sak å foreta etterbetaling av variable tillegg også fra avtalens virketidspunkt.

3.2 Norges Rederiforbund

3.2.1 Organisasjoner og avtaler innen området

Den aktuelle avtalen mellom NR og OFS gjelder etter sin virkeområdebestemmelse for arbeidstakere som arbeider på flyttbare innretninger på norsk kontinentalsokkel.

De fleste flyttbare innretningene på norsk sokkel i dag er borerigger av halvt nedsenkbar eller oppjekkbar type, men det er også losjiinnretninger og produksjonsinnretninger av tilsvarende plattformtype samt et lagertankskip. Arbeidsgiverne er de entreprenørselskapene som står for driften av innretningene, normalt innretningens eierselskap eller et driftsselskap som inngår i et konsern sammen med eierselskapet. Hertil kommer for de fleste innretningene et separat

forpleiningselskap for forpleiningsmannskapene, idet denne virksomheten som regel er satt ut. Arbeidsgiverne er organisert i NR.

Norges Rederiforbund har fire tariffavtaler for dette området:

1. **Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF)** tilsluttet **LO**. Avtalen omfatter alle stillinger om bord. Ca. 50 % av de ansatte er medlemmer av NOPEF.
2. **Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS)** tilsluttet **YS**. Avtalen omfatter alle stillinger om bord. Ca. 20 % av de ansatte er medlemmer av OFS.
3. **De Samarbeidende Organisasjoner (DSO)** bestående av Det norske maskinistforbund (DNMF) og Norsk Sjøoffisersforbund (NSF), hvorav førstnevnte er tilsluttet **YS**. Avtalen omfatter overordnede stillinger om bord unntatt plattformsjef. Ca. 5 % av de ansatte er medlemmer av DNMF eller NSF innen disse stillingskategorier.
4. **Norsk Sjøoffisersforbund (NSF)**. Avtalen er en egen avtale for plattformsjefer. Et par prosent av de ansatte er plattformsjefer som er medlemmer av NSF.
5. Hertil kommer ca. 20-25 % uorganiserte som følger en av de forannevnte tariffavtaler etter avtale med arbeidsgiveren.

De sist gjeldende avtalene med NOPEF, OFS og DSO løp fra 1. juni 2002 til og med 31. mai 2004.

Inntil årets oppgjør var alle tariffavtalene identiske med unntak av avtalen for plattformsjefen med NSF, som ikke er like omfattende som de andre avtalene.

3.2.2 Forhandlingene i hovedoppgjøret 2004

Prosess

Etter gjeldende tariffavtale mellom OFS og NR pkt. 28 "Ikrafttreden – Varighet", gjelder overenskomsten frem til 31. mai 2004, og videre ett år om gangen dersom ikke en av partene skriftlig har sagt opp avtalen med 2 måneders varsel.

I brev datert 26. mars 2004 sa OFS opp avtalen med NR. Etter å ha mottatt liknende oppsigelser av avtalen fra NOPEF og DSO, avholdt NR parallelle forhandlinger med de tre organisasjonene 7. og 8. juni 2004.

Natt til 9. juni 2004 inngikk NR avtale med NOPEF og DSO om nye tariffavtaler. OFS hadde da noen timer tidligere meddelt brudd i forhandlingene.

Den 6. september 2004 undertegnet NR og Norsk Sjøoffisersforbund (NSF) et anbefalt forslag for plattformsjefer, og hvor alle de aktuelle bestemmelsene var identiske med de som var foreslått for NOPEF og DSO.

Avtalene med NOPEF, DSO

Om morgenen fredag 9. juni 2004 ca. kl. 0800 kom det til enighet om et anbefalt forslag mellom NR på den ene siden og respektive NOPEF og DSO på den annen. Som nevnt var de to avtalene identiske bortsett fra et par bestemmelser som gjaldt stillinger hos NOPEF som DSOs avtale ikke omfatter.

Avtalene mellom NR og hhv. NOPEF og DSO har virkning fra 1. juni 2004 til 31. mai 2006.

Avtalene inneholder følgende hovedpunkter:

1. Det ble gitt et generelt lønnstillegg på 6.240,- på årslønn inkl. feriepenger. Videre ble det gitt gruppespesifikke tillegg på mellom 1.000,- og 4.500,- kroner og enkelte stillingskategorier ble flyttet til en høyere lønnsgruppe. For gruppen av individuelt avlønnede skal det gis et lønnstillegg innenfor en ramme på 1,7 % av lønnsmassen for denne gruppen i den enkelte bedrift. Den enkelte ansatte skal dog som minimum sikres et lønnstillegg på kroner 6.240,- pr. år.
2. Det ble gitt forbedringer i opprykksbestemmelsene for arbeidstakere med spesialkompetanse, herunder: elektriker i plattformboring, mekaniker i plattformboring med fagsertifikat innen hydraulikk, tårnarbeiderassistent, boredekksmekaniker, slamsiloperatør og boredekksarbeider med fagbrev som bore- og vedlikeholdsoperatør.
3. En rekke spesialtillegg ble økt, herunder: vikartillegget, tillegg for oljebasert boreslam, røykdykkertillegget, nattillegget og helligdagsgodtgjørelsen.
4. Midlertidig ansatte ble gitt rettigheter etter kursbestemmelsen for enkelte kurs, og dekning av utgifter til fornyelse av legeattest.

5. Bidraget til arbeidstakernes Opplysnings- og utdanningsfond ble økt med 8 kroner til 76 kroner.

6. Pensjon

Pensjonsordningen ble tilpasset slik at ansatte på overenskomsten som pr 1. juni 2004 har fylt 50 år skal sikres en tilleggsytelse til sjømannspensjonen og den tariffavtalte tilleggspensjonsordningen som innebærer at arbeidstaker som fratrer ved fylte 60 år, uavhengig av opptjeningstid, skal få en totalytelse som minst tilsvarer AFP + 1G (G= grunnbeløpet i folketrygden), men begrenset oppad til 66 % av regulativlønn.

Partene ble videre enige om å nedsette et partssammensatt utvalg som skal utrede evt. endringer i dagens tariffavtalte tilleggspensjonsordning.

7. Utvalgsarbeid

Partene ble enige om å nedsette 3 ulike partssammensatte utvalg:

1. Et utvalg som skal utrede de muligheter og trusler internasjonaliseringen av virksomheten på norsk sokkel medfører.
2. Et utvalg som skal vurdere overenskomstens bestemmelser knyttet til individuelt avlønnede.
3. Et utvalg som skal utrede vilkårsendringer for Trygghetsforsikringens helselisenndel, herunder muligheten for å legge forsikringsordningen inn under Oljearbeidernes Sosiale Ordninger (OSO-ordningen).

8. Nytt bilag X

I avtalen mellom NR og NOPEF ble inntatt et nytt bilag omhandlende innleie av arbeidstakere og utsetting av arbeid m.v., jf. protokoll av 9. juni 2004.

3.2.3 Utviklingen i forhandlingene med OFS

Forhandlingene 7. og 8. juni 2004

Som nevnt ovenfor brøt OFS forhandlingene med NR flere timer før NR la frem det forslaget man senere ble enige med NOPEF og DSO om. OFS var på dette tidspunktet gitt det samme tilbudet som NOPEF og DSO, men fant ikke å kunne godta tilbudet.

Videre forhandlinger medførte noen justeringer i forhold til det tilbudet som var grunnlag for bruddet med OFS.

Riksmeklingsmannen nedla i brev 11. juni 2004 forbud mot arbeidsstans og innkalte NR og OFS til mekling den 30. juni og 1. juli 2004.

Under innledningen til meklingen tilbød NR OFS den samme protokollen som ble inngått med DSO og NOPEF.

OFS' krav ved meklingen

Generelle krav

OFS fremla 13 selvstendige krav under forhandlingene. I tillegg ønsket organisasjonen på noen punkter å avvente utvalgsarbeid.

Krav knyttet til Hovedavtalen mellom NR og OFS

Ved meklingen fremmet OFS krav knyttet til Hovedavtalen.

Partene har siden november 2003 forhandlet ny hovedavtale etter at OFS sa denne opp til reforhandling. Rett forut for tariffoppgjøret var partene så godt som enige om ny Hovedavtale, med unntak av virkeområdebestemmelsen.

Det er på det rene at krav knyttet til Hovedavtalen ikke er en del av tariffoppgjøret og krav knyttet til denne kan heller ikke være grunnlag for arbeidskamp. Krav knyttet til hovedavtalen var således ikke en del av meklingen, og er heller ikke et tema Rikslønnsnemnda skal ta stilling til, men man bør merke seg at OFS med disse kravene kompliserte meklingen ytterligere.

Det kan synes som OFS i dette tilfellet brakte spørsmål knyttet til hovedavtalen inn under meklingen for på denne måten å kunne styrke sin forhandlingsposisjon i forhold til NR også på hovedavtaleområdet, gjennom trussel om streik knyttet til tariffoppgjøret. NR tar sterk avstand fra en slik fremgangsmåte som er i strid med systemet om hovedavtaler og tariffavtaler som to separate regelsett som regulerer ulike parter og områder.

Krav knyttet til Tariffavtalen mellom NR og OFS

OFS' krav i meklingen fremkommer av vedlegg 6

Kravene atskilte seg ikke vesentlig fra det som ble fremmet under forhandlingene. OFS frafalt før meklingen en rekke mindre krav, herunder:

- krav om ansiennitet ved oppsigelse pga. innskrenkning,
- krav om endring i bestemmelsen om lønnsansiennitet for vikarer,
- krav om lønnsinnplassering av stillinger fastsatt av det faste stillingsutvalget,
- krav om møtekompensasjon,
- krav om utvidelse av bestemmelsen om lønn under sykdom,
- og krav om utvidelse av tariffavtalens virkeområde til også å gjelde arbeidstakere på offshore servicefartøyer.

Meklingen resulterte i brudd.

Situasjonen ved meklingsbruddet

NRs forhandlingsutvalg var langt på vei bundet av det resultatet som var fremforhandlet med de andre organisasjonene, dog likevel slik at det var rom for å diskutere mindre justeringer.

En bedre avtale med OFS, som hadde forlatt forhandlingene før det endelige protokollutkastet ble fremlagt, ville ha blitt oppfattet som dårlig kutyme i forhold til de andre organisasjonene, selv om disse ikke hadde tatt noe skriftlig forbehold ved et evt. annet resultat med OFS. Nettopp det faktum at de ikke hadde tatt noe slikt forbehold, som ellers er meget vanlig i forhandlinger hvor flere organisasjoner er med, viser at disse organisasjonene hadde tillit til at NR ville stå fast på innholdet i den protokollen som var signert.

OFS' krav innebar i hovedsak:

- en utvidelse av avtaleområdet i forhold til gjeldende avtale og avtalene med de andre organisasjonene,
- vesentlige begrensninger på arbeidsgivers styringsrett mht. vikarer og midlertidige ansatte,
- var delvis i strid med EØS-avtalens regler om fri flyt av tjenester.

NRs forhandlingsutvalg sto under meklingen derfor fast på at OFS måtte få den samme avtalen som de øvrige organisasjonene.

3.2.4 Konfliktens løp

Streik

Streik ble iverksatt fra kl 00.00 natt til 2. juli 2004 i henhold til rettidig varsel om plassfratredelse. Streiken omfattet alle OFS' medlemmer på 3 innretninger tilhørende Transocean Offshore (Polar Pioner, T.O. Leader, og T.O. Searcher), etter at organisasjonen under meklingen hadde frafalt plassoppgiselsen for en av innretningene (Transocean Artic).

Konflikten ble fra 9. juli 2004 utvidet til å gjelde OFS' medlemmer på Odfjell Drilling AS' flyttbare innretning Deepsea Delta.

Fra 28. juli utvidet OFS streiken til også å gjelde sine medlemmer som er ansatt i cateringbedriften Universal Sodexho tilknyttet de to innretningene T.O. Searcher og T.O. Leader. Streiken omfattet på dette tidspunktet om lag 200 OFS-medlemmer.

Møte hos Riksmeklingsmannen

Med hjemmel i arbeidstvistloven § 38 (2) innkalte Riksmeklingsmannen partene til nytt møte den 30. juli 2004. Møtet ble avsluttet uten at partene hadde nærmet seg en forhandlingsløsning.

Lockout

Den 19. august 2004 varslet NR lockout av OFS-medlemmene på de flyttbare innretningene West Epsilon (Smedvig Offshore), Bideford Dolphin (Dolphin), Maersk Giant (Maersk Contractors) og på produksjonsskipet Petrojarl I (PGS Production), samt OFS-medlemmer i plattformboring (Odfjell Drilling Management og Smedvig Offshore) og ansatte i forpleiningsselskapene Universal Sodexho og Norsk Offshore Catering, totalt ca. 300 ansatte. Plassoppgiselsen ble gitt med virkning fra 2. september 2004 kl. 24.00.

Utvidelse av streiken

Den 9. september 2004 ble OFS og NR innkalt til separate møter hos arbeids- og sosialminister Dagfinn Høybråten for å redegjøre for saken. Partene avholdt møte 16. september 2004 etter initiativ fra OFS, uten å komme til enighet. Den 17. september 2004 varslet OFS streik for 70 av sine medlemmer på den flyttbare produksjonsinnretningen Petrojarl Varg (PGS Production) med virkning fra 8. oktober.

Iverksettelse av streiken ble etter forhandlinger med PGS Production utsatt til 12. oktober 2004.

Avslutning av konflikten

Den 25. oktober 2004 varslet NR lockout for de resterende OFS-medlemmer i avtaleområdet (ca. 380 arbeidstakere). Samtidig ble det varslet sympatilockout av arbeidstakerne på NOR-registrerte skip knyttet til petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Opptrappingen ville med dette også ramme deres øvrige medlemmer som arbeider på de faste installasjonene.

Samme dag informerte arbeids- og sosialminister Dagfinn Høybråten om at regjeringen ville fremme forslag for Stortinget om at konflikten skulle løses ved tvungen lønnsnemnd.

Partene ble i samme møte oppfordret til umiddelbart å gjenoppta arbeidet. NR etterfulgte oppfordringen ved samme dag å oppheve lockouten og trekke tilbake varsler om utvidelse av lockouten og sympatilockout. OFS avblåste imidlertid først streiken fra 27. oktober kl 24.00.

3.2.5 Norges Rederiforbunds anførsler

OFS' gjenstående krav

Kravene OFS fastholdt da meklingen ble avsluttet er etter NRs oppfatning i liten grad knyttet til tradisjonelle lønns- og arbeidsvilkår. Kravene kan i hovedsak oppsummeres som følger:

1. Avtalens virkeområde skal utvides til å gjelde alle arbeidstakere på flyttbare innretninger som eies av medlemmer i Norges Rederiforbund, uavhengig av om disse driver petroleumsvirksomhet eller ikke og uavhengig av om innretningen befinner seg på sokkelen, ved verksted eller i opplag.

2. Avtalens virkeområde skal utvides til også å gjelde i tilfeller en flyttbar innretning arbeider på en utenlandsk sokkel for en kortere periode, krav om utenlandsavtale dersom innretningen forblir utenfor norsk sokkel i en lengre periode, samt 2 års gjeninntredelsesrett for arbeidstakere som blir oppsagt på grunn av oppdrag på utenlandsk sokkel.
3. Alle arbeidstakere skal ansettes i et norsk selskap.
4. Bruk av midlertidige ansatte skal kun skje for kortere perioder i ekstraordinære tilfeller og bruk av vikarer skal avtales med de tillitsvalgte.
5. Alle selskaper skal opprette resurspool bestående av fast ansatte, på fast månedslønn, som skal dekke ordinært fravær og normale svingninger i bemanning. Resurspoolavtalene skal godkjennes av OFS og NR.

NRs vurdering av OFS' krav / begrunnelse for påstanden

Ad 1 – Utvidelse av virkeområdet til også å gjelde i land

Dagens tariffavtale er som det fremkommer av virkeområdebestemmelsen begrenset til å gjelde for arbeidstakere som arbeider på flyttbare innretninger på norsk kontinentalsokkel. Tariffavtalen er særlig tilpasset den arbeidsbelastning og turnus som er gjeldende for offshorearbeid. Arbeidssituasjon når riggen ligger ved land er vesentlig annerledes.

Ved en særbestemmelse, se pkt. 3.6, følger det av ordlyden at det er åpnet for at avtalen også skal gjelde ved verksted og under opplag. Dette forutsetter imidlertid at de ansatte ved starttidspunktet for verksteds-/opplagsperioden er omfattet av avtalen (tariffavtalens ettervirkning). I slike tilfeller kan det avtales andre arbeidstidsordninger enn normalsyklusen på 2 uker arbeid og 4 uker fri. Det er praksis for at OFS sjelden eller aldri vil inngå slike avvikende arbeidstidsordninger.

OFS krav om en utvidelse av virkeområdet vil innebære at alle som ansettes på innretningen alltid skal være omfattet av avtalen for offshorearbeid uavhengig av oppdrag på norsk sokkel eller ikke. Dette har betydelig kostnadsdrivende effekt.

Videre vil en slik utvidelse være i strid med NRs medlemskapsregler. Utenlandske registrerte innretninger (hovedandelen av dagens innretninger er utenlandsregistrerte) uten oppdrag på norsk sokkel kan etter disse reglene ikke meldes inn i NR, og blir således ikke automatisk omfattet av tariffavtalene. Det er

imidlertid kutyme for at NOPEF og DSO fremforhandler lokale avtaler som i større eller mindre grad er samsvarende med den avtalen som her er tematisert. OFS på sin side inntar normalt samme holdning som fremkommer av deres krav ved årets oppgjør. Kravet som sådan indikerer at dette ikke følger av dagens avtale.

NR oppfatter i tillegg kravet til å være direkte hemmende for norsk verkstedindustri. Entreprenører som har behov for å vedlikeholde sine rigger vil ved et slikt krav ikke lenger legge oppdragene til norsk verksted. Lønnskostnadene for besetningen vil da bli betydelige i forhold til ved valg av utenlandsk verksted, der avtalen under ingen omstendigheter gjelder.

Ad 2 – Utvidelse av virkeområdet til også å gjelde i utlandet

Riggmarkedet er generelt svært utsatt for svingninger i tilbud og etterspørsel av riggtjenester. Særlig har dette vist seg de senere årene og det er god grunn til å tro at dette, som følge av en moden norsk sokkel, også vil være situasjonen i fremtiden. Dagens riggkontrakter er i tillegg preget av relativt korte engasjementer - helt ned i 2-3 måneder. Entreprenørene er derfor avhengig av å skaffe riggene kontrakter på andre lands sokler i perioder hvor det ikke er mulig å få oppdrag på norsk sokkel. Kravet vil medføre en vesentlig forverring av konkurransesituasjonen for bedriftene sammenlignet med utenlandske aktører og konsekvensen vil i realiteten være at bedriften ikke klarer å konkurrere seg til korte oppdrag utenlands.

Ad 3 – Ansettelse i norsk selskap

NR anser dette kravet å være i strid med EØS-avtalens regler om fri flyt av tjenester. Det vises i denne sammenheng til en betenkning gjort av professor ved Senter for europarett ved Universitetet i Oslo, dr. juris Finn Arnesen.

Ad 4 – Begrensning av bruk av midlertidige ansatte

Dagens lovverk legger sterke begrensninger på bruk av midlertidig arbeidskraft. OFS' krav medfører en ytterligere begrensning av bedriftenes fleksibilitet i forhold til å bemanne innretningene ved svingende behov for arbeidskraft, ut over de skranker lovgivningen setter. I tillegg medfører kravet en sterk reduksjon av bedriftenes styringsrett mht bruk av vikarer og midlertidige ansatte ved at dette i hvert enkelt tilfelle først skal avtales med de tillitsvalgte på bedriften. Med OFS sitt syn på bruk av

vikarer og midlertidige ansatte, er det god grunn til å frykte at slike avtaler enten ikke kommer i stand eller krever forutgående tunge forhandlinger.

Ad 5 – Resurspoolavtale

Resurspool innebærer at en andel ansatte som normalt ville vært innkalt som vikarer, ansettes på fast grunnlag med ordinære lønns og arbeidsvilkår iht. tariffavtalen. Bedriftene gjør bruk av ansatte i resurspoolen i den grad de har behov for å dekke opp fravær som følge av sykdom, kurs, velferdspermisjoner o.a.

I dagens tariffavtale er spørsmålet om resurspoolavtale regulert, jf. pkt. 20. Denne ordningen har som et bærende prinsipp at slike resurspooler avtales lokalt. Hvorvidt det skal opprettes en resurspool og evt. størrelsen på denne avtales på bakgrunn av bedriftens størrelse og behov for vikarer. Kravet om at alle bedrifter skal ha en slik resurspool innebærer at også bedrifter som ikke har et tilstrekkelig behov eller økonomisk grunnlag for å ha ansatte utenfor ordinære bemanning, må etablere en resurspool. Dette vil definitivt være kostnadsdrivende for disse bedriftene.

Oppsummering

NR mener at årets tariff tillegg til de andre organisasjonene er meget godt i forhold til andre tariffoppgjør i Norge i år, spesielt når man ser på den eksisterende lønnsforskjellen mellom land og kontinentalsokkelen.

OFS' krav har lite å gjøre med de ansattes lønns og arbeidsbetingelser, men fremstår som krav av mer politisk og lovmessig karakter. Det forsøkes inngått avtaler i strid med EØS-regelverket, og innført særbeskyttelse av norske arbeidstakere på bekostning av industriens konkurransevne. OFS' krav bidrar til ytterligere å vanskeliggjøre arbeidsgivernes forsøk på å tilpasse virksomheten den internasjonale konkurransen, noe som er nødvendig for å opprettholde bedriftenes aktivitetsnivå og arbeidsplasser. Organisasjonen undergraver annen norsk industri ved å forsøke å innføre sokkelens særskilte vilkår i land. Videre forsøkes innført ordninger som går ut over den meget gode beskyttelse arbeidstakerne har etter norsk lovgivning. Det er etter dette gode grunner for at NR ikke kunne imøtekomme OFS sine krav verken under forhandlingene, meklingen eller etter at konflikten startet. Det var nødvendig for næringen som sådan at NR trappet opp konflikten den 25. oktober for å presse OFS til å oppgi streiken. Opptrappingen ville også ramme deres øvrige medlemmer på de faste installasjonene.

NR ser det som meget uheldig dersom OFS skulle få en bedre avtale enn det som er avtalt med de andre organisasjonene. Deres medlemmer utgjør et stort flertall (ca. 80 %) av de ansatte innen tariffområdet mens OFS organiserer bare ca. 20 %. NR mener derfor at endringene i avtalen mellom NR og OFS skal være identiske med de endringer som fremgår av avtalen mellom NR og NOPEF. (Når det vises til NOPEF og ikke DSO, skyldes det at NOPEFs avtale omfatter samme stillingsområde som OFS', mens DSO har et noe annet stillingsområde).

Virkningstidspunkt for endringer i avtalen

Det er sedvane for at endringer som foretas etter en streik først får virkning fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt etter streiken, at tillegget ikke gjøres gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften før Rikslønnsnemndas kjennelse forelå og at det ikke foretas omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer m.v. for arbeid utført i tiden før kjennelsen forelå.

4. Rikslønnsnemndas merknader

De nøytrale medlemmer ser i all korthet slik på saken:

Foranlediget av innlegget fra OFS for nemnda vil vi presisere at Rikslønnsnemnda har full kompetanse i tvistesaken – etter at det foreligger en formell lov av 3. desember 2004 om lønnsnemndsbehandling av den foreliggende arbeidstvist.

I tiden 7. og 8. juni 2004 ble det ført parallelle forhandlinger mellom NR og tre av de arbeidstakerorganisasjonene som NR har tariffavtale med, nemlig NOPEF, OFS og DSO. Inntil årets oppgjør var alle tariffavtalene identiske, med unntak av et par bestemmelser som bare har aktualitet for NOPEF. I tillegg har NSF egen avtale med NR for plattformsjefene.

OFS brøt forhandlingene 8. juni, mens de to gjenværende organisasjoner fremforhandlet identiske tariffavtaler etter 8 timer på overtid. Senere har så NSF 6. september s.å. akseptert en avtale, hvor alle de aktuelle bestemmelsene var identiske med de som var akseptert av NOPEF og DSO. Alle avtalene er gitt virkning fra 1. juni 2004.

Det er videre opplyst for Rikslønnsnemnda – av arbeidsgiver - at avtalen er lagt til grunn i forhold til de uorganiserte innen området. Disse er oppgitt til å utgjøre ca. 20 % av arbeidstakerne. Samlet sett er avtalen således gjeldende for ca. 80 % av de ansatte innen tariffområdet.

Etter det som er opplyst under prosedyren for Rikslønnsnemnda, var årsaken til OFS' brudd i første rekke relatert til det som utgjør hovedvistepunktet i nærværende sak, nemlig at avtalen skal knyttes til ansettelse i "norskregistrert selskap". Det skal for øvrig bemerkes at dette krav opprinnelig var betegnet som ansettelse i "norsk selskap", men senere under forhandlingene forandret slik som nevnt ovenfor. Presisjonsnivået i prosesskrivene for Rikslønnsnemnda har ikke vært det beste, idet kravet fortsatt er angitt som "norsk selskap", hvilket innebærer noe ganske annet enn kravet.

Det kan tilføyes at det i NRs innlegg for nemnda er gitt en redegjørelse for OFS' krav fremsatt under forhandlingene og meklingen, uten at en her finner grunn til å gå nærmere inn på dette. Det samme gjelder krav som NR har omtalt og som OFS ikke har opprettholdt under nemndsbehandlingen.

De nøytrale medlemmer finner videre å ville presisere at det ble ført reelle forhandlinger med samtlige organisasjoner – med ulike innspill fra disse.

I Rikslønnsnemndas kjennelse av 17.august 2004 i sak nr. 1 og 2 for 2004 ble det pekt på at i en situasjon hvor en stor del av de ansatte har fremforhandlet en avtale innen samme tariffområde, blir det springende punkt om det vil fremtre som urimelig at også en gjenværende arbeidstakerorganisasjon må finne seg i at det overfor denne "legges til grunn en avtale med samme innhold som det den største arbeidstakerorganisasjonen har akseptert, formentlig etter å ha foretatt en vurdering av hva som er realistisk å oppnå."

De nøytrale medlemmer har forståelse for OFS' syn om ordnede arbeidsforhold på sokkelen.

Slik nærværende sak ligger an, er det ikke nødvendig for disse medlemmer av nemnda å gå nærmere inn på anførselen fra OFS vedrørende premisser og konklusjon i den fremlagte betenkning av professor dr. juris Finn Arnesen, ut over å bemerke at denne er skrevet med basis i den opprinnelige formulering av OFS' krav, nemlig "norsk selskap".

Det fremgår av rettspraksis, jf. Gulating lagmannsretts kjennelse av 14. januar 2002 i sak LG-2001-01779, at arbeidstakere i et internasjonalt preget arbeidsforhold på norsk sokkel – hvor arbeidsgiver er hjemmehørende slik at Luganokonvensjonen får anvendelse – har verneeting i Norge (Stavanger tingrett) for søksmål mot arbeidsgiveren. En eventuell flytteplikt nedfelt i arbeidsavtalen innebærer i en slik situasjon at arbeidstaker ikke er avskåret fra å påberope arbeidsverneetinget i saker om individuelle arbeidsavtaler. Det må fremholdes at arbeidsgiver i slike tilfeller tilpasser arbeidskontrakten til de respektive lands forhold og lovgivning. Arbeidsgiver forholder seg således til en praksis som er i samsvar med presumpsjonen for at arbeidsavtalen følger reglene i det land hvor arbeidet utføres og at vedkommende lands domstoler dermed vil kunne behandle tvister om forståelsen av avtalen etter egen rett.

Etter det resultat som de nøytrale medlemmer er kommet frem til, er det således ingen foranledning til å komme nærmere inn på den "Tilslutningsavtale" som er inngått mellom Maersk Offshore (Guernsey)LTD, Rederiet A.P. Möller A/S og en rekke norske datterselskap på den ene side og NOPEF på den annen side, vedrørende "For arbeid i Norge/norsk kontinental sokkel" undertegnet hhv København 13.august 2004 og Stavanger 12.august s.å., og som er viet atskillig oppmerksomhet under prosedyren.

Det kan tilføyes at NR ikke er part i overnevnte "Tilslutningsavtale".

For øvrig er problemstillingene knyttet til internasjonalisering på sokkelen ikke fullt ut utredet av partene under prosedyren for Rikslønnsnemnda. NOPEF, DSO, NSF og NR er videre blitt enige om å nedsette et utvalg for å utrede disse problemstillingene ytterligere, hvor det til nå er opplyst at det er avholdt tre møter.

Det andre materielle tvistepunktet i saken er OFS' krav om endring i den någjeldende tariffavtales pkt 2.1 Ansettelse, hvor fjerde avsnitt er krevd endret.

Den någjeldende tekst lyder:

"Uten avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker er det ikke anledning til å ha annet lønnet arbeid hos konkurrerende bedrift eller hos oljeselskap som er potensiell oppdragsgiver hos arbeidsgiveren. Det samme gjelder arbeid som etter gjeldende rett vil være i strid med arbeidstakerens generelle plikter etter arbeidskontrakten."

OFS har krevd denne endret til følgende:

“Fast ansatte må inngå en separat avtale for å kunne utføre lønnet arbeid hos konkurrerende bedrift eller oljeselskap. Det samme gjelder arbeid som etter gjeldende rett vil være i strid med arbeidskontrakten.”

Prosesskriv og prosedyre for nemnda har avdekket at partene i forkant av den muntlige forhandlingen har tatt noe lett på uenigheten vedrørende overnevnte spørsmål. Det er faktisk først helt avslutningsvis under behandlingen i nemnda at det er avdekket at en her står overfor en reell uenighet knyttet til det materielle innhold – og ikke kun et spørsmål om “kosmetisk” utforming, slik prosesskrivene kunne gi inntrykk av.

Det må imidlertid fremholdes at NOPEF ikke synes å ha sett særlige problem knyttet til den någjeldende formulering på dette punkt.

De nøytrale medlemmer er etter en helhetsvurdering blitt stående ved at det ikke vil være urimelig overfor OFS at organisasjonen gis en tariffavtale med identisk innhold med det bl.a. NOPEF har fremforhandlet, idet denne avtale – vurdert som en helhet – fremtrer som balansert.

Av protokollene mellom NR og NOPEF/DSO fremgår følgende:

“Utvalgsarbeid

1. Internasjonalisering i forhold til norsk sokkel

Arbeidstakerorganisasjonene (NOPEF, DSO) er bekymret for internasjonaliseringen av aktivitetene som foregår på norsk sokkel og ansettelsestryggheten knyttet til dette.

NR mener i utgangspunktet at internasjonalisering av aktiviteten på norsk sokkel er en fordel for medlemmene og at de ansatte mht. aktivitet og ansettelsestrygghet, i en tid hvor aktiviteten på norsk sokkel ventes å avta.

Partene er dog enige om å nedsette et partssammensatt utvalg som skal utrede de muligheter for trusler denne utviklingen medfører.

Utvalgets arbeid skal være ferdig til mellomoppgjøret i 2005.

Protokolltilførsel:

Partene legger til grunn at utvalgsarbeidet ikke innebærer noen realitetsendring i forhold til dagens bestemmelser så lenge utvalgsarbeidet pågår.

2. **Utvalgsarbeid vedrørende individuelt avlønnede**

Det opprettes et utvalg som vurderer overenskomstens bestemmelser knyttet til individuelt avlønnede.

3. **Utvalgsarbeid vedrørende Trygghetsforsikringen**

Det opprettes et utvalg som vurderer vilkårsendringer for Trygghetsforsikringens helselisensdel herunder en mulig inntreden i OSO-ordningen.”

Formelt sett faller det inn under Rikslønnsnemndas kompetanse å medta et slikt punkt om utvalgsarbeid, jf. uttalelse herom i nemndas kjennelse s. 35 i sak nr. 1 og 2 for 2004.

OFS har under behandlingen i Rikslønnsnemnda gitt uttrykk for at organisasjonen – under forutsetning av at den ikke får medhold i sitt hovedkrav om ”ansettelse i norskregistrert selskap” – ikke ønsker å delta i et slikt utvalgsarbeid.

De nøytrale medlemmer vil fremholde at det ville være ønskelig med deltakelse fra alle arbeidstakerorganisasjonene innen tariffområdet, nettopp for å få en kritisk og fullstendig gjennomgang av de relevante problemstillinger – vurdert fra begge sider. En slik deltakelse kan også bidra til å bedre samarbeidsklimaet mellom partene.

De øvrige deltakerne i utvalgsarbeidet er imidlertid lite tjent med at OFS påtvinges et slikt samarbeid, og en vegring på dette punkt fra OFS’ side kan neppe karakteriseres som noe tariffbrudd på overenskomsten.

Konklusjonen etter dette blir at påstanden til NR pkt. 1,3 og 4 tas til følge, med den begrensning som fremgår av premissene ovenfor.

Ad virkningstidspunktet

I Rikslønnsnemndas kjennelse av 17. august 2004 i sak nr. 1 og 2 for 2004 heter det:

”Det følger av sikker praksis i Rikslønnsnemnda at etter en arbeidskonflikt gis det generelle tillegget fra gjenopptakelsen av arbeidet, jf. det som herom er inntatt i sak nr 3 og 4/2002 mellom Norsk Helse- og Sosialforbund og Norsk Kommuneforbund

på den ene siden og Servicebedriftenes Landsforening på den andre siden. At det også etter OFS' og Ledernes iverksettelse av kampmidler kommer en lockout, rokker ikke ved dette utgangspunkt."

Den legislative begrunnelse for et slikt standpunkt er at den part som har iverksatt konflikten gjennom brudd, vurdert i et retrospektivt lys, skal "straffes" ved at virkningstidspunktet forskyves i forhold til det som ellers ville blitt lagt til grunn.

Det nevnte standpunkt opprettholdes som et utgangspunkt.

I foreliggende sak skjedde det en betydelig opptrapping av konflikten gjennom arbeidsgivers lockout (sympatilockout) 25. oktober 2004. Fra nevnte tidspunkt er således begge parter ansvarlig for den fortsatte konflikt. Det kan synes som partene har vanskelig for å kommunisere, et ansvar som påligger begge. Dette forhold har bevirket at disse medlemmer har vurdert å fravike ovennevnte utgangspunkt vedrørende virkningstidspunktet. Den sympatilockouten som ble varslet ble imidlertid ikke iverksatt. Etter omstendighetene er de nøytrale medlemmene blitt stående ved å ikke fravike det utgangspunkt som er omtalt ovenfor.

De nøytrale medlemmer finner etter dette at virkningstidspunktet for tariffavtalen settes til tidspunktet for arbeidets gjenopptakelse.

Medlemmet Bondi voterer i samsvar med de nøytrale medlemmers syn og kan i hovedsak tiltre disses premisser.

Medlemmet Nustad dissenterer og vil i den anledning anføre:

OFS erfarer nok en gang at den norske stat undergraver organisasjonsfriheten gjennom denne Rikslønnsnemnd. Nemnda forholder seg ensidig til arbeidsgivernes krav og argumenter. Rikslønnsnemnda bidrar til at arbeidsgiverne kan spekulere og misbruke nemnda til sin egen fordel.

OFS vil hevde at Rikslønnsnemnda har utspilt sin rolle og har ingen legitimitet i et demokratisk land. Den norske stat bryter med dette de internasjonale konvensjoner de har ratifisert vedrørende organisasjonsfriheten og forhandlingsretten.

Medlemmene Flåthen og Flaas – som har uttalerett i saken, slutter seg i hovedsak til premissene fra de nøytrale medlemmer.

Etter dette blir kjennelse å avsi overensstemmende med flertallets standspunkt.

III Slutning

1. Overenskomsten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund gjøres gjeldende til 31. mai 2006 med de endringer som følger av protokoll av 9. juni 2004 mellom Norges Rederiforbund og NOPEF om regulering av avtalen for flyttbare innretninger og plattformboring m.v., med den begrensning i forhold til utvalgsarbeid som fremgår i punkt 4 foran.
2. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse.
3. Det generelle tillegg gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer herunder endringene i lønnsgruppeplassering, m.v. for arbeid utført i tiden før kjennelsen foreligger.

Stein Husby

Steinar Strøm

Terje Nustad

Anne Britt Evensen Norum

Viggo Bondi

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Siegfred Bischler

Roar Flåthen

Frode Vareberg

Gunnar Flaath